

เหตุการณ์ข่มขืนเด็กหญิงวัย 13 ปี ที่เกิดขึ้นในตุรกีเมื่อเดือนที่ผ่านมา เป็นอีกหนึ่งคดีสะเทือนขวัญที่จุดประเด็นทางสังคมที่ต้องการให้นักโทษในคดีข่มขืนได้รับโทษสูงสุด ซึ่งก็คือโทษประหารชีวิต (อันนี้ยังไม่รวมประเด็นในเรื่องของการบริหารจัดการการรถไฟแห่งประเทศไทย) โดยคาดหวังว่าโทษที่รุนแรงดังกล่าวจะช่วยให้ (ว่าที่) อาชญากรจะก่อปัญหาการข่มขืนลดน้อยลง

ไม่เฉพาะแต่เพียงในประเทศไทย การข่มขืนและล่วงละเมิดทางเพศเป็นอีกคดีหนึ่งที่เกิดขึ้นในทุกประเทศทั่วโลก โดยจากตัวเลขทางสถิติในแต่ละปีจะมีจำนวนการบังคับข่มขืนเฉลี่ยประมาณ 683,000 ราย ซึ่งคิดเป็น 56,916 ราย/เดือน หรือ 1,897 ราย/วัน หรือคิดง่ายๆ ก็คือ ในทุกๆ นาทีจะมีจำนวนการบังคับข่มขืนเกิดขึ้นประมาณ 1.3 ราย นอกจากนี้ปัญหาการข่มขืนยังมีการศึกษาออกมาในแวดวงวิชาการทั่วโลก ยกตัวอย่างเช่นงานศึกษาของกลุ่มองค์กรในองค์การสหประชาชาติที่มีชื่อ UN Multi-Country Study on Men and Violence เองยังศึกษาถึงประเด็นดังกล่าวได้ ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างผู้ชายรวมทั้งสิ้น 10,178 คนใน 6 ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ จีน กัมพูชา อินโดนีเซีย ปาปัวนิวกินี และศรีลังกา โดยถามผู้ชายที่เก็บข้อมูลเหล่านั้นว่าเขาได้เคยทำการบังคับหรือใช้กำลังกับผู้หญิง (หรือผู้ชาย) คนอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภรรยา (หรือคู่ขา) ให้มีเพศสัมพันธ์กับตนหรือไม่ (ซึ่งในที่นี้อาจจะมีการล่วงละเมิดทางเพศจริงหรือไม่จริงก็ได้) และเพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น

ผลที่พบเป็นที่น่าตกใจว่าผู้ชายในประเทศที่สำรวจดังกล่าวมีพฤติกรรมที่เคยบังคับข่มขืนหรือล่วงละเมิดทางเพศในสัดส่วนที่สูงคือ ร้อยละ 11.1 ในบังกลาเทศ ร้อยละ 20.8 ในกัมพูชา ร้อยละ 22.7 ในจีน ร้อยละ 31.9 ในอินโดนีเซีย และร้อยละ 60.7 ในปาปัวนิวกินี หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ยประมาณร้อยละ 24 ของกลุ่มผู้ชายที่สำรวจได้เคยทำการบังคับหรือใช้กำลังผู้หญิง (หรือผู้ชาย) คนอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภรรยา (หรือคู่ขา) ให้มีเพศสัมพันธ์กับตน โดยยังพบว่าการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย (ร้อยละ 42.7 ในช่วงอายุ 15-19 ปี และ ร้อยละ 35.2 ในช่วงอายุ 20-29 ปี ในขณะที่อายุ 30-50 ปี มีสัดส่วนเพียงแค่ร้อยละ 7.1 เท่านั้น)

นอกจากนี้ เมื่อถามถึงสาเหตุของการข่มขืน ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าสาเหตุมาจากการที่เขาคิดว่าเขามีสิทธิที่จะข่มขืนได้ (Sexual Entitlement) (ร้อยละ 73.3) รองลงมา ได้แก่ การข่มขืนเพื่อความบันเทิง (ร้อยละ 58.7) การข่มขืนเพื่อล้างแค้น (ร้อยละ 37.9) และการข่มขืนเพราะมีสาเหตุมาจากการเมาสุรา (ร้อยละ 27) นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่า การข่มขืนยังมีโอกาสเกิดขึ้นกับคนที่มีฐานะยากจน มีการศึกษาต่ำ อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เป็นนักเลง และเคยเป็นเด็กที่มีปัญหาทางจิตใจ

วงการวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์เองก็ได้มีการศึกษาถึงประเด็นการข่มขืนและล่วงละเมิดทางเพศด้วยเช่นเดียวกัน โดยงานศึกษาที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดก็คืองานศึกษาของ Gary Becker นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อว่า Crime and Punishment: An Economic Approach โดยงานศึกษาดังกล่าวได้อธิบายถึงพฤติกรรมของอาชญากรโดยระบุว่าอาชญากรก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของการเป็นตัวแทนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Agent) ที่ต้องมีการวิเคราะห์ถึงต้นทุนและผลได้ (Cost-Benefit Analysis) อยู่ตลอดเวลา และถ้าเราสามารถเข้าใจถึงพฤติกรรมดังกล่าวแล้ว เราก็จะสามารถที่จะใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์นี้ในการป้องกันไม่ให้เกิดการก่ออาชญากรรม ซึ่งรวมไปถึงการถูกข่มขืนและกระทำชำเราได้ (Economics of Crime Prevention)

Becker ได้อธิบายว่าตัวอาชญากรเองจะทำการวิเคราะห์ผลได้ที่คาดหวัง (Expected Benefit) ที่ตนจะได้รับจากการก่ออาชญากรรมมาเปรียบเทียบกับต้นทุนหรือบทลงโทษที่คาดหวัง (Expected Cost) จากการก่ออาชญากรรมนั้น โดยถ้าผลได้ที่คาดหวังในการก่ออาชญากรรมมีค่าสูง (ต่ำ) กว่าต้นทุนที่คาดหวัง ก็แสดงว่าอาชญากรคนนั้นจะมีผลได้สุทธิ (Net Gain) ในการประกอบอาชญากรรมที่เป็นบวก (เป็นลบ) ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการก่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้น (ลดลง) โดยผลได้/ต้นทุนที่คาดหวังในการก่ออาชญากรรมนี้เกิดจาก

ผลได้ที่คาดหวังของการก่ออาชญากรรม = ความเป็นไปได้ในการก่ออาชญากรรม x ผลได้จากการก่ออาชญากรรม และ

ต้นทุนที่คาดหวังของการก่ออาชญากรรม = ความเป็นไปได้ในการถูกจับกุม x บทลงโทษ

กับเศรษฐิก

ปิริยะ พลพิรุฬห์

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจและวิทยาลัยนานาชาติ
แห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

www.econ.nida.ac.th; piriya.pholphirul.blogspot.com

จากการก่ออาชญากรรมนั้นๆ

ในกรณีของการข่มขืนและ
กระทำชำเรา ความเป็นไปได้ในการ
ก่ออาชญากรรมได้แก่ความยากง่าย
(หรือโอกาส) ที่อาชญากรคนนั้นจะ
สามารถกระทำการข่มขืนผู้หญิง (ผู้ชาย) เช่น
อาชญากรจะมีความเป็นไปได้ในการเลือกข่มขืน
ผู้หญิงผมยาวที่เดินคนเดียวในยามวิกาลมากกว่า
ผู้หญิงผมสั้นที่เดินทางมาเป็นกลุ่มในตอนกลาง
วัน ในขณะที่ผลได้ของการข่มขืนก็คือ “ความ
สุขที่อาชญากรได้รับจากการข่มขืนทางเพศ”
(หรืออาจจะมีผลประโยชน์ในรูปของตัวเงินจาก
ทรัพย์สินติดมาด้วย) ส่วนในด้านต้นทุน ความ
เป็นไปได้ในได้รับการลงโทษจากการก่อ
อาชญากรรมเกิดจากความเป็นไปได้สูง/ต่ำที่
อาชญากรคนนั้นจะถูกจับกุม ในขณะที่ต้นทุน/
บทลงโทษของการข่มขืนก็ขึ้นอยู่กับว่าการข่มขืน
นั้นมีบทลงโทษที่รุนแรงเพียงใด

ดังนั้น แนวทางป้องกันการข่มขืนและ
กระทำชำเราก็คือ

1) การลดผลได้ที่คาดหวัง (Expected
Benefits) ของอาชญากรในการก่อคดีข่มขืนลง
อันได้แก่

- การลดโอกาสของอาชญากรในการก่อคดี
ข่มขืน เช่น การที่สภาพสตรีไม่ควรเดินคนเดียว
ในที่เปลี่ยว

การที่หน่วยงานอย่างการรถไฟฯ ไม่อนุญาต
ให้ขายสุรา การติดไฟในที่สาธารณะให้สว่าง
 เป็นต้น

- การลดผลได้จากการก่ออาชญากรรมจาก
การก่อคดีข่มขืน เช่น การแต่งตัวมิดชิดเพื่อให้
ถอดยาก การไม่พกของมีค่า หรือการฝึกศิลปะ
ป้องกันตัว เป็นต้น

2) การเพิ่มต้นทุนสุทธิของการข่มขืน อัน
ได้แก่

- การเพิ่มความเป็นไปได้ของการจับกุม
อาชญากร เช่น การเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ
การออกตรวจตราพื้นที่ การติดตั้งกล้องวงจรปิด
เพื่อบันทึกภาพคนร้าย เป็นต้น

- การเพิ่มบทลงโทษแก่อาชญากรที่ก่อคดี
ข่มขืน เช่น การให้มีการประหารชีวิตจริง การ
ไม่ให้มีการลดหย่อนโทษ การเพิ่มจำนวนปีการ
จำคุก เป็นต้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการประหารชีวิตในคดี
ฆ่าข่มขืน จึงเป็นเพียงมาตรการหนึ่งของการ
เพิ่มบทลงโทษแก่อาชญากรที่ก่อคดีข่มขืน ซึ่ง

อาจส่งผลทำให้ต้นทุนที่คาดเท่านั้น แต่ไม่ได้เป็น
เครื่องมือที่รับประกันว่าคดีการฆ่าข่มขืนจะลดลง
อย่างมีนัยสำคัญ โดยปัญหาหนึ่งคือการก่อคดี
ข่มขืนอาจไม่ลดลงก็เนื่องมาจากการก่อคดีข่มขืน
นั้นแตกต่างจากการก่ออาชญากรรมประเภท
อื่นๆ ตรงที่ว่า การก่ออาชญากรรมประเภท
ข่มขืนมักเกิดจากความต้องการชั่ววูบ (Instant
Gratification) ของอาชญากรคนนั้นซึ่งอาจจะ
ไม่ได้มีการวางแผนในการข่มขืนไว้ล่วงหน้า ซึ่ง
แตกต่างจากอาชญากรรมประเภทลักขโมยหรือ
ค้ายาเสพติดที่มักมีการวางแผนล่วงหน้ายาว

ดังนั้น การพยายามลดโอกาสของ
อาชญากรในการก่อคดีข่มขืน จึงเป็นเรื่องที่ยาก
กว่าการลดโอกาสในการก่อคดีอาชญากรรม
ประเภทอื่นๆ มาตรการการเพิ่มบทลงโทษแก่
อาชญากรที่ก่อคดีข่มขืนให้ได้รับโทษประหาร
ชีวิต จึงอาจจะไม่สามารถเป็นมาตรการที่มี
ประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากตัวอาชญากร
อาจถูกผลักดันด้วยความต้องการชั่ววูบมากกว่า
ที่จะไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลถึงบทลงโทษ
ดังกล่าว

ด้วยปัจจัยที่ยากจะคาดเดาดังกล่าวข้างต้น
จึงต้องเป็นหน้าที่ของผู้หญิง (รวมถึงผู้ชาย) ที่
สามารถใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่ได้
อธิบายข้างต้นในการลดผลได้ที่จะได้รับการ
ข่มขืนได้ ไม่ว่าจะเป็น การแต่งกายให้มิดชิดขึ้น
การไม่ปล่อยผมยาว การไม่พกพาทรัพย์สินที่มี
ค่ามากติดตัว พร้อมไปกับการลดความน่าจำเป็น
ในการก่ออาชญากรรมจากการเลือกที่จะไม่เดิน
เข้าซอยเปลี่ยวคนเดียว โทรศัพท์ให้คนที่บ้าน
มารอรับหน้าปากซอย หรือพกพาอาวุธหรือ
เครื่องป้องกัน เช่นสเปรย์น้ำตา ติดตัวบ้าง
เพื่อที่อย่างน้อยมาตรการการป้องกันตัวจาก
เหตุการณ์ดังกล่าว

อย่างไรก็ดี คดีฆ่าข่มขืนบนรถไฟที่เพิ่งเกิด
นั้นคงไม่ใช่คดีสุดท้าย แต่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้
ทุกที่ทุกเวลาในอนาคต ทั้งนี้ภาครัฐเองก็ยังไม่
สามารถลดคดีฆ่าข่มขืนได้จากการออกนโยบาย
จับกุมที่มีประสิทธิภาพและบัญญัติโทษการฆ่า
ข่มขืนให้สูง ไม่ใช่เพียงแค่อาชญากรรับสารภาพ
แล้วก็ลดโทษให้เลย ■